

DOS & DON'TS

Råd og anbefalinger
til iværksætterundervisning med fokus på
“Politikker”, “Strategier” og “Netværk” og
overgange til arbejdslivet

RATIONALE

At fremme kreativitet, innovation og iværksætterier på alle niveauer i uddannelsessystemet er formuleret som det 4. strategiske mål i Europarådets strategiramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet ("ET 2020") (2009/C 119/02).

Dette hæfte følger op på de aftaler der er indgået for det europæiske samarbejde omkring implementering af de strategiske mål for livslang læring og for udvikling af fælles tilgange og referenceværktøjer, der kan anvendes til opfølgning, monitorering m.v..

Hæftet er et resultat af arbejdet i Comenius netværket "Entrepreneurship Education and the World of Work – EE&WoW" og præsenterer en række indsatsområder der kan bidrage til effektivisering af iværksætterundervisningen, med konkrete mål og anbefalinger i relation hertil.

Netværkets anbefalinger dækker de tre tematiske områder "Iværksætterånd", "Karrierelæring og transitioner" og "Politikker, strategier og netværk" og er publiceret i to særskilte hæfter. Dette hæfte har fokus på temaerne "Politikker", "Strategier" og "Netværk" og er udviklet i en arbejdsgruppe, nedsat under Comenius netværket "EE & WoW", med deltagere fra Østrig, Bulgarien, Danmark, Grækenland, Italien, Spanien, Sverige, Holland og Tyrkiet.

Hæftet er et værktøj der kan anvendes af både politikere og praktikere indenfor uddannelsesområdet, til at gennemføre en hurtig selv-evaluering af eget ansvarsområde og i relation til iværksætterundervisning (IU) og Karrierelæring (KL) og de behov og kvalifikationskrav der findes på arbejdsmarkedet.

Hæftet er opdelt i forhold til 12 overordnede kategorier, som udgør en samlet og holistisk ramme for forståelse af temaer som, knytter an til både "Iværksætterundervisning" og til "Karrierelæring". Indenfor hver kategori, er der beskrevet en række fokusområder, som kan evalueres i forhold til, om dette er tilgodeset i en konkret aktivitet - og på hvilket af de 5 følgende niveauer:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

Det anbefales at værktøjet anvendes fleksibelt og under hensyn til den konkrete aktivitet der evalueres. Det kan anvendes til at skabe overblik over alle 12 kategorier, indeholdende 68 konkrete fokusområder (Råd) og 35 tips til, hvad man bør undgå (Undgå) – eller til at evaluere et specifikt område, fx i forhold til nationale, regionale eller lokale/institutionelle interesser.

DOS & DON'TS

Råd og anbefalinger

til iværksætterundervisning med fokus på "Politikker", "Strategier" og "Netværk" og overgange til arbejdslivet

KATEGORI 1: MÅL

De nationale mål for iværksætterundervisning (IU) og Karrierelæring (KL) følger prioriteringerne i den europæiske strategi for uddannelse og træning (Europa 2020) og de mål der er formuleret under Nøglekompetence nr. 7: "Initiativ og iværksætterånd" (Nøglekompetencer for Livslang læring). IU/KL fokuserer på udvikling af kompetencer og færdigheder, der kan forberede elevernes overgang til en udfordrende og globaliseret verden og et arbejdsmarked under hastig forandring. IU skal ses i et holistisk perspektiv og omfatter aktiviteter der foregår både i og udenfor skolen. IU integrerer udvikling af de personlige og sociale kompetencer der knytter sig til Karrierelæring og udvikling af færdigheder og kompetencer der relaterer sig til Iværksætterundervisning, fx start af egen virksomhed.

I det efterfølgende vil anvendes begrebet Iværksætterundervisning/IU som en samlende betegnelse.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Der er etableret en national forståelse og fortolkning af målene i den Europæiske uddannelsesvision, Europa 2020 og for de mål der knytter sig til iværksætteri.
2. Nationale politikker, strategier og ledelsesformer der knytter an til iværksætterundervisning er både tilpasset til de krav og behov, som et moderne samfund er underlagt og til de aktuelle arbejdsmarkedsbehov.
3. IU er tilrettelagt som et tilbud til alle aldersgrupper, med tilbud til elever i grundskolen, i ungdomsuddannelserne og i voksen- og videreuddannelsessystemet – og undervisningen er tilrettelagt så den sikrer progression og udvikling af kompetencer, gennem aktiviteter der foregår både i og udenfor uddannelsessystemet.
4. IU-strategier og politikker dækker alle relevante aspekter og dimensioner, fx talentudvikling og fokus på individuelle potentialer, karriereudvikling, 'intrapreneurial' og 'entrepreneurial' kompetencer og viden, færdigheder og attituder, der knytter sig til start af egen virksomhed.
5. Regeringen har udviklet retningslinjer for, hvordan IU kan implementeres, fx gennem vedtagelse af nationale/regionale bestemmelser for integration af IU elementer i uddannelsesbekendtgørelser m.v.
6. Nationale uddannelsesbekendtgørelser og regionale bestemmelser fungerer som ramme for skolernes ledelse, udvikling og evaluering af IU aktiviteter på skolerne.
7. Der er udviklet evalueringsprocedurer på nationalt og regionalt niveau, der følger op på målene for IU.

1. At betragte IU som en institutionel aktivitet, som kun retter sig imod dem, som har vist interesse for den.
2. At igangsætte IU-aktiviteter uden forankring i et regelgrundlag
3. At betragte IU som en uddannelsesaktivitet der udelukkende knytter an til start af egen virksomhed og/eller samfundsøkonomiske forhold.

KATEGORI 2: MÅLGRUPPER

Strategier, politikker og netværk, som retter sig imod IU må være forankret på skolerne og i de netværk og virksomheder, som omgiver unge og voksnes liv. Målgrupperne for IU er fx lærere, forældre, vejledere, ledere, jobkonsulenter og andre, som arbejder med unge og voksne. IU retter sig således mod alle børn, unge og voksne, uanset om de befinder sig i, eller udenfor uddannelsessystemet.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. 1. Strategier, politikker og netværk imod IU, knytter an til alle de målgrupper, som kan være relevante i forhold til udvikling og implementering af IU
2. Målgruppen er mennesker i alle aldersgrupper, som på forskellige faser i deres liv kan være i, eller udenfor uddannelsessystemet, eller arbejdsmarkedet.
3. Den indirekte målgruppe for IU-aktiviteter er fx lærere, jobkonsulenter, vejledere og andre der arbejder med unge/voksne i relation til uddannelse og arbejde.
4. IU udvikles og koordineres i et samarbejde mellem skolerne og lokale netværk og under hensyn til regionale og nationale arbejdsmarkedsforhold og sociale behov.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1. At fokusere på en enkelt målgruppe, eller gruppe af interessenter.
2. At betragte IU som aktiviteter der udelukkende er knyttet til erhvervsuddannelser eller til den økonomiske sektor.
3. At målrette IU-aktiviteter til afgrænsede dele af uddannelsessystemet og/eller til bestemte skoler.

KATEGORI 3: KOMPETENCER

Iværksætterundervisning har både til formål at understøtte en række generelle og specifikke karrierelaterede kompetencer og færdigheder. Disse kan fx være evnen til at tage initiativ og udvise ansvar, have selvindsigt og problemløsningskompetencer og at kunne omsætte ideer til praksis. At udvikle iværksætterånd handler om at udvikle elevernes nysgerrighed, selvsikkerhed, kreativitet og risikovillighed, men handler også om styrke elevens evne til at kommunikere, samarbejde og træffe beslutninger. IU støtter udviklingen af kompetencer, færdigheder og attituder, som kan bidrage til at fremme innovation og iværksætteri og udvikling af iværksætterånd. IU vil styrke unges mulighed for at etablere og drive en virksomhed og deres evne til at håndtere eget karriereforløb. IU vil desuden bidrage positivt til samfundsudviklingen og til den enkelte virksomheds udvikling.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Udvikling af iværksætterrelaterede kompetencer (fx initiativ, mod, problemløsning, kreativitet og evne til at lære) understøttes og promoveres gennem undervisningsaktiviteter, der påbegyndes i de første skoleår.
2. Iværksætterånd og de iværksætterattituder, som er udviklet i skolen, styrkes i ungdomsuddannelserne, fx gennem træning af faglige og praktiske kompetencer.
3. Strategi, politik og ledelse der retter sig imod udvikling af IU, dækker et bredt spektrum af kompetencer knyttet til udvikling af iværksætterånd, fx udvikling af selvindsigt og færdigheder der relaterer sig til karrierevalg og udvikling personlige kompetencer.
4. Strategi, politik og ledelse af uddannelse inkluderer IU-aktiviteter, som en integreret del af hele det almene uddannelsessystem, fra Folkeskolen til videregående uddannelser og har fokus på empowerment, karrierelæring og formidling af viden økonomiske og virksomhedsrelaterede emner.
5. Strategi, politik og ledelse af uddannelse inkluderer IU-aktiviteter, som en integreret del af alle erhvervsuddannelser og er målrettet uddannelser indenfor det tekniske og merkantile område, serviceområdet m.v. og tilpasset sektorernes særlige karakteristika og vilkår.
6. Udvikling af iværksætterkompetencer, stimulerer udvikling af iværksætterånd, understøtter individers egne interesser og mål og motiverer og støtter dem i deres fortsatte karriereudvikling.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1. At basere IU på traditionel "papir og blyant" undervisning.
2. Kun at gennemføre IU aktiviteter i et skolemiljø.
3. At stoppe, eller sanktionere elever der ikke lykkes med deres projekt.
4. At tænke, at noget nok ikke kan lade sig gøre.

KATEGORI 4: INDHOLD OG METODER

I et holistisk perspektiv bør iværksætteraktiviteter integreres i alle relevante uddannelsesprogrammer og desuden indgå som en integreret del af karrierevejledning og i læreplaner, med fokus på følgende aspekter:

- Progression, overgange og kontinuitet
- Brobygning mellem forskellige uddannelsestrin og niveauer
- Tilbud om 'føl-ordninger'
- Individets talenter, potentialer og interesser
- At lære af andre

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Burekratiske udfordringer der kan knytte sig til nye projekter og/eller iværksætteraktiviteter, imødekommes gennem forudgående projektplanlægning.
2. Indholdet i et projekt afspejler de delkompetencer og færdighedsområder, som indgår i Nøglekompetence nr. 7, med tilhørende strategier.
3. De ansvarlige aktører og interessenter der varetager IU, følger de rammer og principper, der er vedtaget på centralt niveau.
4. Personer der vil starte egen virksomhed tilbydes adgang til støtte og hjælpeværktøjer i opstartsfasen, som superviseres af kompetent personale.
5. IU aktiviteter understøttes af andre, end de lokale og regionale myndigheder og indgår som samarbejdspartnere.
6. Den ansvarlige for gennemførelsen af en IU-aktivitet varetager kontakten til myndigheder og sikrer at projektet understøttes og kører i overensstemmelse med planen
7. De elementer, metoder og aktiviteter der indgår i IU-aktiviteter indgår også i kompetenceudviklingsforløb for lærere og andre aktører.

1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

1. At undervurdere betydningen af, at integrere karrierelæring i skolens curriculum og kursusplaner.
2. At indføre unødvendige bureaukratiske procedure, eller andre barriere for udvikling og implementering af IU-aktiviteter.
3. At glemme opkvalificeringen af alle involverede, eller behovet for løbende refleksion og erfaringsudveksling.

KATEGORI 5: ORGANISATORISK TILGANG

At gennemføre IU aktiviteter indebærer et behov for udvikling af organisatoriske og strukturelle rammer, der er innovative og fleksible og kan danne afsæt for samarbejdet mellem alle involverede aktører. Dette kan fx indebære indførelse af fleksible skemaer og rammer for samarbejdet med eksterne aktører og organisationer, eller udarbejdelse af procedurer for etablering af føl-ordninger i virksomheder. De organisatoriske rammer må matche de innovative projekter, som man ønsker at stimulere udviklingen af.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. De organisatoriske rammer for IU understøtter og fremmer iværksætteradfærd og attituder.
2. IU aktiviteter forankres i de organisationer, der har de bedste muligheder for at implementere og videreudvikle disse.
3. Den organisatoriske ramme for IU forløb og projekter kan rumme aktiviteter der kan udbydes i alle dele af uddannelsessystemet, fra Folkeskolen til de videregående uddannelser.
4. Der er tilrettelagt tværsektorielle læringsforløb, som er organiseret gennem fælles undervisningsplaner.
5. De organisationer som servicerer skolerne bidrager til udvikling af iværksætterkompetencer, gennem at tilbyde praktikforløb, der understøtter elevens læring og udvikling af kompetencer af betydning for start af egen virksomhed.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. At indføre bureaukratiske procedure eller organisatoriske rammer, der kan vanskeliggøre afviklingen af IU.
2. At etablere organisatoriske rammer, eller gennemføre forandringer, der ikke understøtter en holistisk tilgang til IU-aktiviteter.

KATEGORI 6: PROCESSER DER KNYTTER SIG TIL GENNEMFØRELSE AF AKTIVITETER

Der bør udpeges en ansvarlig for hver IU-aktivitet og arbejdes på at skabe klarhed over opgave- og ansvarsfordelingen mellem projektgruppen. Aktiviteten bør være beskrevet med klare og operationelle mål og evalueringskriterier. Disse kan fx være: rammer for den løbende evaluering og analyse af opnåede resultater - og strategier for aktivitetens implementering og videreudvikling.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Kravene fra politiske beslutningstagere er klare og målene for IU- aktiviteten tydeligt formuleret.
2. Bureaukratiske og administrative procedurer understøtter udviklingen og implementeringen af IU-aktiviteterne.
3. IU-aktiviteternes indhold, processer og metoder er udviklet og beskrevet. og
4. Udvikling af nye IU-aktiviteter foregår gennem anvendelse af innovative processer.
5. Eksisterende aktiviteter og projekter kvalitetsudvikles løbende.
6. IU aktiviteter forventede mål og resultater er klart definerede.
7. Der er udarbejdet en projektplan med tidsrammer for de enkelte aktiviteter.
8. Der er udviklet kvalitetsstandarder for IU-aktiviteterne og gennemføres løbende resultatmålinger.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1. At springe over trin, der indgår i udviklingen af en aktivitet.
2. At nedprioritere vigtigheden af, at have formuleret klare og operationelle mål for alle aktiviteter i et IU-forløb.

KATEGORI 7: PERSONER INVOLVEREDE I IU-AKTIVITETER PÅ SKOLEN

IU-aktiviteter der gennemføres på en skole, må gennemføres i den same ånd, som alle skolens andre undervisningsaktiviteter og personalet må agere i forhold til den filosofi, som karakteriserer iværksætterånd, og en attitude præget af initiativ og kreativitet. Hér er det vigtigt, at skabe en atmosfære der understøtter iværksætteradfærd i ledelse, læring og undervisning og at benytte metoder, der bidrager til at involvere alle i en fælles refleksions- og handlingsproces.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Alle elever er involverede i opgaver der relaterer sig til IU-aktiviteter.
2. Alle lærere er involverede i opgaver indenfor IU.
3. Alle lærere er uddannede til at kunne undervise i IU og deltager løbende i efteruddannelse.
4. Skolens ledelse etablerer et undervisningsmiljø, som understøtter IU.

1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

1. At basere afviklingen af IU-aktiviteter på enkelte entusiaster.
2. At tilknytte undervisere til IU ud fra et tilfældighedsprincip.
3. At visitere et tilfældigt udvalg af elever til at deltage i IU-aktiviteter.

KATEGORI 8: PARTNERSKABER, NETVÆRK OG PERSONER DER SKAL INVOLVERES I EN IU AKTIVITET

Iværksætterånd er en forudsætning for iværksætteri. Men den måde, hvorpå iværksættere arbejder og lever, er af og til helt fraværende i skolerne. Derfor kan det være vigtigt, at man medtænker denne dimension, når der skal peges på personer, der skal indgå som partnerskaber eller samarbejdsrelationer, fra organisationer, virksomheder og institutioner.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Skolen samarbejder om IU, med organisationer og virksomheder fra lokalmiljøet.
2. IU er en integreret del af alles læringsforløb og skolen har etableret et samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner.
3. Forældre er involverede i IU-aktiviteter.
4. Der afholdes løbende møder på både strategisk og taktisk niveau, mellem skolebestyrelser, offentlige ledere og repræsentanter fra arbejdsmarkedet.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1. At fokusere på en enkelt partner institution, eller organisation.
2. At starte en IU-aktivitet op, uden at have etableret samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner.
3. At igangsætte IU-aktiviteter der ikke relaterer sig til det virkelige liv.

KATEGORI 9: EKSTERNE AKTØRER INVOLVERET I IU-AKTIVITETER

Eksterne samarbejdspartnere der er specialiserede indenfor IU-området (fx konsulenter og kursusudbydere) kan supplere personale fra de formelle uddannelsesinstitutioner. Disse andre aktører kan bidrage til yderligere kvalificering af IU-forløb og til udvikling og implementering af strategier og politikker indenfor området.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Eksterne vejledere og rådgivere er inddraget i IU-aktiviteter, programmer og projekter.
2. Eksterne eksperter indgår som værter for eleverne i deres virksomhed, fx når disse er på studiebesøg, eller i praktik.
3. Eksterne eksperter er involveret i planlægning og udvikling af IU-aktiviteter.
4. Skolerne inddrager eksterne eksperter i opkvalificeringsforløb for lærere og i arbejdet med udvikling af elevernes personlige, sociale og faglige kompetencer.
5. Der er løbende kontakt mellem skolen og eksterne eksperter og mellem skoleledere, lærere og andre relevante interessenter

1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

1. At overlade ansvaret for udvikling og implementering af IU-forløb til eksterne eksperter.
2. At nøjes med, kun at anvende eksterne eksperter til undervisning på IU og dermed miste sammenhængen til øvrige læringsaktiviteter.
3. At begrænse undervisningsaktiviteterne til kun at finde sted på skolen og derved ikke opnå synergieeffekt mellem teori og praksis.

KATEGORI 10: DIMENSIONER

IU er en livslang proces der foregår i et kontinuum af aktiviteter, der ikke er begrænset til dem, som finder sted i skolen. Jo tidligere skolen påbegynder IU aktiviteter, jo bedre kan de støtte op om den enkelte elevs læreprocesser. IU bør anskues i et multidimensionalt perspektiv. Tilrettelæggelsen må fx medtænke geografiske forhold (den lokale, regionale, nationale og europæiske dimension), forhold der relaterer sig til livsfaser og overgange (fx mellem skole og arbejdsliv og mellem grundskolen og ungdomsuddannelse) og individuelle faktorer, som fx familierelationer, personlige interesser og netværk.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Alle individets livsfaser er tænkt ind i de overordnede strategier og politikker for IU, eller i de organisatoriske rammer.
- 2.
3. Alle individets livsområder (familie, fritid, uddannelse og arbejde) er integreret i en overordnet ramme og strategi for ledelsen af IU.
4. IU-aktiviteter er udviklet og beskrevet i forhold til den strategiske, politiske og ledelsesmæssige ramme og i relation til det lokale, regionale og nationale niveau.
5. Alle aktører og interesser i IU har været inddraget i udvikling og implementering af aktiviteter og der er etableret en fælles ramme for forståelse af aktiviteterne baggrund, principper og formål.
6. Der er etableret netværk og samarbejdsfora på forskellige niveauer og indenfor forskellige områder, der understøtter de overordnede mål for livslang læring og strategier for beskæftigelsesudvikling og social inklusion.
7. De nationale strategier, politikker og ledelsesværktøjer følger de europæiske initiativer og målsætninger og er koblet til de nationale mål for uddannelse og læring, på lokalt, regionalt og nationalt niveau.
8. Strategier, politikker og ledelsesværktøjer evalueres løbende og justeres i forhold til opnåede resultater, nye udfordringer, eller ønsker fra brugere og interesser i IU.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. At udvikle IU-aktiviteter der udelukkende er rettet imod en enkelt, afgrænset livsfase.
2. At udvikle IU-aktiviteter der kun kan implementeres indenfor en afgrænset del af uddannelsessektoren.
3. At udelukke interesser i udvikling af strategier og politikker, eller i implementering af IU-aktiviteter, ved ikke at have etableret kommunikations- og samarbejdsfora med alle relevante aktører på området.

Som en integreret del af Livslang Læringsstrategierne er IU, i princippet, også en fortsat og livslang proces, som finder sted indenfor alle personens livsområder, herunder gennem uddannelse og arbejde. Indhold og metoder for gennemførelse af IU bør derfor afspejle det livslange, 'livsbrede' og holistiske perspektiv og bygge på forskellige organisatoriske tilrettelæggelsesformer og tilgange. IU-aktiviteter må desuden tilrettelægges i forhold til individuelle behov og under hensyn til organisatoriske og lokale/regionale rammer og vilkår.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. Varigheden af et specifikt IU-forløb er tilpasset de overordnede mål og rammer der er formuleret på området og er fastlagt under hensyn til de forskellige dimensioner og faser, som knytter sig til udvikling af iværksætterkompetencer.
2. Der anvendes forskellige organisatoriske og didaktiske tilgange til IU, som er tilpasset den specifikke målgruppe og målene for et konkret projekt. De politiske strategier og ledelsesværktøjer, danner ramme for en fleksibel tilrettelæggelse af IU.
3. Etablering af netværk, samarbejdsfora og -platforme bidrager til at sikre sammenhængen mellem de overordnede politikker og strategier og de behov og ønsker, som er formuleret af forskellige interessenter og målgrupper.
4. Der er udviklet en række forskellige forløb og IU- aktiviteter der er tilpasset forskellige målgruppers og ressourcer og de behov de måtte have i forskellige situationer.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

1. At tilbyde en enkelt type undervisningsforløb med fastlagt varighed, der ikke tager højde for de forskellige områder og dimensioner af IU.
2. Forløb der retter sig imod alle typer studerende uanset deres individuelle forudsætninger og behov
3. At pålægge lærere og andet personale undervisningsopgaver, som de ikke har forudsætninger for, eller interesse i at løse.

KATEGORI 12: RESSOURCER OG FINANSIERING

I relation til fastlæggelse af de strategier, politikker og ledelsesværktøjer der skal gælde for et specifikt IU-forløb, må man først sikre, at der er allokeret tilstrækkeligt med ressourcer og at de forskellige finansieringskilder er på plads. Denne opgave varetages af uddannelsesmyndigheden, med inddragelse af andre aktører, som varetager opgaver i forbindelse med beskæftigelse og inklusion, fx jobcentre, virksomheder og Ngo'er.

Opfyldt, i hvilken grad:

- 1 overhovedet ikke opfyldt
- 2 overvejes, men er endnu ikke blevet udviklet
- 3 er under udvikling
- 4 er i nogen grad opfyldt
- 5 er opfyldt

1. De ressourcer der er til rådighed for en IU-aktivitet matcher de mål, som er formuleret under Kategori 1.
2. Tilgængelige ressourcer er tilstrækkelige til, at løse opgaver der knytter sig til forskellige dimensioner, geografiske forhold og særlige mål, som er formuleret under Kategori 10.
3. Tilgængelige ressourcer matcher de forskellige IU-forløbs tidsmæssige udstrækning og andre forhold, der knytter an til de planlagte aktiviteter, som er beskrevet i Kategori 11.
4. Der er etableret et finansieringsgrundlag der er funderet i et miks af offentlige og private midler og som involverer alle relevante aktører, institutioner og politiske beslutningstagere på alle niveauer.
5. Der er etableret varig og tilstrækkelig finansiering af nøgleaktiviteter der knytter sig til gennemførelse af IU- forløb.
6. Der er indgået kontrakter med eksterne samarbejdspartnere, sponsorer og andre omkring finansiering af IU-aktiviteter.
7. De aftaler der er indgået med eksterne aktører omkring IU-aktiviteter, korresponderer med de ressourcer der er allokeret, i relation til aktiviteterne dimensioner og aktiviteter.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. At udarbejde strategier og politikker for IU- aktiviteter, uden at det økonomiske fundament er etableret.
2. Undgå at basere IU-aktiviteter og projekter på offentlige (statslige og regionale) midler alene.
3. At undervurdere betydning af at skabe synlighed omkring sammenhængen mellem de økonomiske input og de mål der opnås gennem de forskellige IU-aktiviteter.

© “Entrepreneurship Education and the World of Work”, Comenius Network

Партньори:

Styrian Association for Education and Economics, Austria (Co-ordinator)

Junior Achievement Bulgaria, Bulgaria

Lisbeth Højdal, Denmark

ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - Ellinogermaniki Agogi, Greece

Eurocultura, Italy

Municipality of ,s-Hertogenbosch, The Netherlands

The Fundación Red Andalucía Emprende, Spain

Escuela de Alta Dirección y Administración, Spain

Göteborg Region Association of Local Authorities, Sweden

Istanbul Commerce University, Turkey

<http://www.ee-wow.net>

Redaktion: Peter Härtel / Michaela Marterer STVG, Austria

Grafisk design og layout: SL Multimedia GmbH, Studio Lannach, Austria

Trykt i August 2013

Lifelong
Learning
Programme

Med støtte fra Livslang Lærling programmet
Den Europæiske Union
510354-LLP-1-2010-1-AT-COMENIUS-CNW

Dette projekt er støttet af EU- kommissionen. Publikationen reflekterer forfatterens synspunkter og Kommissionen kan ikke gøres ansvarlig for, hvordan informationer i denne anvendes.

Vores vision er, at støtte unge i Europa i at kunne håndtere deres arbejdsliv gennem udvikling af iværksætterånd.

Europas unge er Europas fremtid

At støtte unges karriereveje og overgang fra uddannelsessystemet til 'arbejdslivet verden' rummer både uddannelsesmæssige, økonomiske, sociale og menneskelige dimensioner og er en integreret del af den Europæiske uddannelsespolitik. Dette kommer blandt andet til udtryk i de Europæiske målsætninger for uddannelse og træning (Europa 2020), hvor det 4. strategiske mål indbefatter strategier for styrkelse af "Iværksætter".

Netværket "Entrepreneurship Education and the World of Work" (EE&WOW) kombinerer temaerne iværksætter, karrierelæring og overgangsproblematikker med udvikling af individuelle og sociale kompetencer, der knytter sig til læring og arbejde. Resultatet af netværkets arbejde er blandt andet dette hæfte, der præsenterer en række anbefalinger til arbejdet med udvikling og implementering af læringsaktiviteter der knytter sig til iværksætter.

Hæftet kan anvendes som et værktøj til selvevaluering i forhold til faktorer der kan have betydning for en succesfuld implementering af læringsaktiviteter der har til formål at styrke unges iværksætterånd.

Anbefalingerner rettersig både imod praktikere inden for uddannelsessystemet og mod andre, eksterne interessenter, som fx politiske beslutningstagere på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk niveau.

Anvendelsen af værktøjet har til formål at styrke læringsaktiviteter, som har til formål at fremme unges udvikling, i relation til iværksætterkompetencer og til understøtning af deres karriereveje fra skole til arbejdsliv.

